

aktum

EXTRA

AKTUELLT VID UMEÅ UNIVERSITET
En tidning om forskning och utbildning

HÖSTEN 2004

Umeå universitet före KTH och Chalmers
Digitala drömmar på ny kurs
Blågula alumner i Aten

Omslagsbild Mikael Lundgren

aktum EXTRA

AKTUELLT VID
UMEÅ UNIVERSITET

HÖSTEN 2004

Ansvarig utgivare

Ulrika Bergfors Kriström

Redaktör

Jonas Ericson
Tel 090-786 99 45
jonas.ericson@adm.umu.se
aktum@adm.umu.se

Tidigare nummer av Aktum Extra

www.umu.se/infoenheter/umu_intern/aktum

Adress

Informationsenheten
Umeå universitet
901 87 Umeå
www.umu.se
Tel 090-786 50 00 (vx)
Fax 090-786 99 95

Redaktion

Jonas Ericson
Carina Dahlberg
Stefan Lybeck

Redaktionsråd

Kristina Sjögren
Camilla Norrbin
Barbro Renkel
Gunnel Grelsson
Tommy Ericsson
Dan Frost
Kjell Grankvist
Jan Mannberg

Layout/produktion/repro

Print & Media, Umeå universitet

Tryck

Danagårds Grafiska

Upplaga

52 800

LEDAREN

Bologna! I denna norditalienska stad uppkom Europas första universitet för 900 år sedan, präglad av studentinflytande och renässansens anda. En frihetlig färgning ger namnet ett symbolvärde än idag. Hos denna ärevärdiga Alma Mater samlades 1988 nästan 400 rektorer för att avge en deklaration om universitetens frihet från politisk och ideologisk styrning: "Magna Charta Universitatum." Den har senare undertecknats av fler universitet över hela världen. Magna Chartas principer högtidlighålls varje år med ett möte just i Bologna.

I Sverige finns den akademiska forskningens frihet inskriven i högskolelagen, medan undervisningens frihet vilar på traditionen. I en del andra länder, som Finland och Tyskland, har man sett ett värde i att grundlagsskydda universitetens frihet. Kanhända vore det något att fundera på för Sveriges nya författningsutredning?

Att Bologna just nu nämns i vart och vartannat sammanträdesrum – i Umeå likaväl som i Europa i övrigt – har dock en annan orsak. År 1999 undertecknade 29 länders regeringar "Bolognadeklarationen" om utveckling av europeiskt högskolesamarbete. Genom att harmonisera studierna och examina vill man öka studenternas möjligheter att dra nytta av Europas samlade utbildningssystem och arbetsmarknad. Denna "Bolognaprocess" är nu i full blomning. Som ett exempel bland många möjliga kan nämnas att Umeå School of Business and Economics, det vill säga vår handelshögskola, nu erbjuder flera nya, internationellt inriktade Masterprogram på engelska. Bolognaprocessen är förstås i linje med universitetets "Vision 2010", som ju slutar på detta förpliktande vis:

"Umeå universitet drar Europa och världen in i Norrland och Norrland ut i världen."

Bild: Erika Lidén

INGE-BERT TÄLJEDAL
REKTOR OCH UMU-ALUMN 1966

Varför har just du fått Aktum Extra?

– För att vi vid Umeå universitet vill att du ska få läsa om vår verksamhet! Två gånger om året, vår och höst, förvandlas vår personaltidning Aktum till Aktum Extra. Här berättar vi om ny spännande forskning, nya utbildningar och intressanta människor vid vårt universitet. Här utökar vi också målgruppen ordentligt och når människor långt utanför campus. Du som läser detta kanske är en av våra många före detta studenter, du kanske arbetar inom näringslivet, vid någon myndighet eller organisation, eller inom politiken. Välkommen till Aktum Extra hösten 2004!

JONAS ERICSON, REDAKTÖR

INNEHÅLL

Bra flyt i samarbetet	4
Digitala drömmar på ny kurs	6
Mer är inte alltid bättre	8
I passionen börjar och slutar moderniteten	10
Profilen – Krister Olsson	12
Sveriges bästa beachvolley på Rådhusorget	15
UCIT – företagets inkörsport till IT-forskning	16
Ingemar Wedman ska göra Idrottshögskolan mer känd	18
Umeå universitet före KTH och Chalmers	22
Ses vi på campus nästa år?	23
Umeå universitets blågula alumner	24
En grön alumn som återvänder	26
Mångsidig revisor som förvaltat sina utmaningar	28
Handelshögskolan visar vägen	29
Korsord	31
Micke Leijnegard kåserar	32

Bra flyt i samarbetet

Båtföretaget Formab ville ha en examensjobbare från Designhögskolan, designstudenten Mikael Selenius ville designa båtar. Resultatet blev en ny båtmodell för en ny målgrupp. Nu dubblar Formab antalet anställda från 10 till 20 personer.

– Arbetet som Mikael gjorde var väldigt genomarbetat och professionellt. Inget som vi skulle kunna göra själva. Vi är ju duktiga på att producera båtar, men vi har bara ritat i fikarummet tidigare, säger Rolf Brännström, VD på Formab i Fällfors utanför Skellefteå.

Projektet som gjorde samarbetet möjligt heter Akademiker i Företag och förmedlar kontakter mellan studenter, nyutexaminerade, forskare och små och medelstora företag i Norr- och Västerbotten. Det ska vara ett ömsesidigt utbyte där studenten får möjlighet att komma ut i arbetslivet och använda sina kunskaper – samtidigt som företaget får hjälp med en idé eller ett utvecklingsprojekt.

Mikael tror själv att företaget är förvånad över att han gjorde så pass mycket mer än designade en båt. Formab hade en idé på en båttyp och Mikael tog fram fakta om vilken målgrupp båten skulle

vända sig till och vad de kräver av båten, vilka behov som fanns. Han gick på båtmässa och kunde se att det fanns mycket att förbättra på båtarna.

– Vanligtvis är de inte formgivna av en industridesigner, så jag kände att det fanns något att göra här, säger Mikael.

All research gav en massa listor för idéer. Skulle det finnas utrymme för att äta lunch, stå och fiska, höj- och sänkbara bord och så vidare. Tillsammans gick Mikael och Formab igenom dessa tankar och idéer och det mynnade ut i en ny båt till en ny målgrupp.

För Mikael har möjligheten att komma ut på ett företag och göra examensjobbet inneburit att han fått prova allt de har lärt sig under de tre åren på Designhögskolan.

– Det som var speciellt är att jag fick fungera som projektledare. Jag har suttit på Designhögskolan i Umeå och gjort intervjuer och undersökningar och sen åkt ut till företaget för att sälja in det jag tror på.

Designhögskolan vill att studenterna sitter kvar i deras lokaler och gör examensjobben och bara åker ut på punktvisa möten för att kunna behålla sitt ”helikopterperspektiv”. Både Mikael och Rolf tycker att det fungerade bra.

– De har så bra resurser på skolan som vi inte har, datorer och sånt. Det funge-

rade utmärkt. Avstånd idag har ingen betydelse säger Rolf.

Han säger att de har mycket att göra den närmaste tiden och planerar att fördubbla personalstyrkan.

– Vi måste koncentrera oss på produktion det närmsta året. Detta växer hela tiden. Det blir fler och fler handlare och fler och fler nya båtmodeller som ger oss fina möjligheter till expansion.

TEXT MALIN VIKSTRÖM
BILD MIKAEL LUNDGREN

Akademiker i företag

förmedlar kontakten mellan nyutexaminerade, studenter, forskare och små och medelstora företag i Norr- och Västerbotten. Utbytet är ömsesidigt där akademikern får komma ut i arbetslivet och använda sina kunskaper samtidigt som företaget får hjälp med ett utvecklingsprojekt. Examensjobbet varar mellan 10-20 veckor och kan vara inom vilket område som helst. Projektet drivs av Umeå universitet och finansieras av Mål 1 Norra Norrland, Länsstyrelserna i Väster- och Norrbotten, SLU, Umeå universitet samt flera kommuner i de två nordligaste länen. Läs mer på www.examensjobb.nu.

Under Akademiker i företags paraply designade Mikael Selenius tillsammans med Formab en ny båt för en ny målgrupp.

Digitala drömmar på

Nu startar 20-poängskursen digital redigering och postproduktion, en helt ny och unik utbildning. Målgruppen är såväl yrkesverksamma filmklippare, redigerare och tv-journalister, som rena nybörjare inom digital produktion.

Grundidén till kursen kom egentligen från Film i Västerbotten, och föll genast i god jord på institutionen för informatik. Charlotte Wiberg är ansvarig för kursen och berättar:

– Det kändes verkligen spännande när vi utvecklade kursen, och när det sedan visade sig att fakulteten gav oss sitt stöd ville vi starta på en gång. Faktiskt är vi lite förvånade över det stora intresset, eftersom vi inte hann med en plats i kurskatalogen. Men genom riktad marknadsföring till viktiga intressegrupper och en pressrelease som bland annat resulterade i en artikel i DN spreds nyheten, och vi har fyllt de 30 studieplatser vi hade.

Postproduktion kan innebära allt från specialeffekter på film till bearbetning av tv-inslag, film eller andra medier som dataspel och webbproduktioner, multimediepresentationer eller ljudproduktion. En av studenterna på kursen är Anna Snäll, som tidigare arbetat i redaktionen för Plus på SVT.

– Jag hade jobbat där i åtta år, och kände att det var dags att pröva något nytt. Det är svårt att förverkliga dröm-

mar som anställd. När jag såg annonsen för utbildningen i Västerbottens-Kuriren tyckte jag att den verkade passa bra för det jag ville göra, starta ett eget produktionsbolag.

De enskilda delar inom kursen Anna Snäll är mest intresserad av är de praktiska redigeringskunskaperna för att kunna göra allt själv – det vill säga hela produkten från tanke till färdigredigerat material. En viktig aspekt är också att kursen ger en helhetsbild och en förståelse för media som ekonomisk faktor, något som hon tror är viktigt att ha som företagare i mediebranschen.

När Aktum Extra pratar med Anna Snäll har inskrivningen precis avslutats, och hon har fått en snabb överblick av sina kurskamrater.

– Det var få tjejer, men verkar vara en kul blandning av folk ändå. Vissa kom från medieutbildningar på gymnasiet, några hade läst filmvetenskap, och jag såg ett par bekanta journalister.

Tyngdpunkten i kursen ligger på praktiska kunskaper i mediebranschernas standard-redigeringsverktyg Avid. Man har köpt in "det allra senaste" i hård- och

mjukvaruväg, och är faktiskt först i Skandinavien med just de här maskinerna och programmen. Huvudansvarig för de tekniska momenten är Claes Wikström, som har lång erfarenhet av postproduktion, bland annat från Strömbäcks folkhögskola. Han berättar att studenterna på digital redigering och postproduktion kommer att ha attraktiva kunskaper efter kursen, i och med att de har de "nyaste" kunskaperna. Anna Snäll jobbade med Avid under sin studietid på Strömbäck, och är glad att kunna uppdatera sina kunskaper.

– Det har blivit allt viktigare på tv att själv kunna redigera, och det är naturligtvis en stor fördel på många sätt, till exempel om man gör dokumentärfilm och själv vill ha kontroll över materialet.

En förhoppning som också finns från alla inblandade är att bygga vidare på de filmkunskaper som finns i Umeå, för att kunna dra hit stora filmproduktioner enligt känd modell från Luleå, Trollhättan...

– Eller, Hollywood, säger Claes Wikström. Känner du till det?

TEXT JESSICA LARSSON
BILD MIKAEL LUNGGREN

ny kurs

Anna Snäll bytte Sveriges television mot 20-poängaren Digital redigering och postproduktion. Vill du veta mer? Kontakta kursansvariga Charlotte Wiberg, telefon: 090-786 68 20, e-post: charlotte.wiberg@informatik.umu.se

Mer är inte alltid bättre

När Niels Lynöe nyligen utsågs till professor i medicinsk etik vid två fakulteter var det ett historiskt beslut i svenska sammanhang. Traditionellt har sådana poster innehafts av moralfilosofer eller teologer, men Lynöe har läkarbakgrund.

Det är en försvant man som tar emot på sitt tjänsterum i gamla delen av Norrlands universitetssjukhus. Även om han har en lång historia i Umeå förtjänar Niels Lynöe numera bara en bråkdel av sin utkomst i Umeå. Till vardags innehar han i stället en så kallad kombinationstjänst (1/3 forskning, 1/3 grundutbildning, 1/3 kliniktjänstgöring) vid Karolinska institutet. Han har helt nyligen utsetts till professor i medicinsk etik både vid Karolinska institutet och vid medicinska fakulteten vid Umeå universitet, vilket på ett plan är historiskt.

– Jag är faktiskt den första medicinaren som lägger beslag på en dylik post, säger han inte utan en viss tillfredsställelse i rösten. Traditionellt har ju medicineteriker i grunden varit moralfilosofer som till exempel Göran Hermerén i Lund, eller teologer som jesuiten Erwin Bischofsberger i Stockholm, säger han med en svag dansk brytning som finns kvar efter mer än tjugo år i Sverige.

Även om han tillbringar merparten av sin tid i Stockholm börjar han varje termin med några veckor i Umeå för att hålla i en kurs i medicinsk etik och vetenskapsteori på Läkarprogrammets termin 1. Dessutom handleder han två umeådoktorander i medicinsk etik, som båda studerar ”informerat samtycke” vilket upphöjts till norm vid all patientnära forskning, undervisning och när det gäller att donera vävnad till biobanker. Deras resultat visar att patientinformationen inte är oproblematisk. Och mer information är inte alltid bättre.

– Vid läkemedelsprövningar översköjs ofta patienten av information. Det är inte ovan-

ligt att patienten får två eller tre tättskrivna sidor, vilket få orkar ta till sig. Det som patienten verkligen behöver veta drunknar i mängden, och i värsta fall läser patienten ingenting över huvud taget.

Det är bland annat forskningsetikskandaler i det förgångna och EU-direktiv som gjort att informationskraven blivit så rigorösa. Men en lösning på problemet är under utveckling i det Lynöeska medvetandet.

– Om man kunde ge alla en kort och koncentrerad information, och ge dagens utförliga information endast till dem som efterfrågar den så skulle mycket vara vunnet. I slutändan handlar detta om förtroende mellan patient och sjukvården. Om patienten litar på personalen så överläter han eller hon oftast beslutet om att delta eller inte till dem.

På frågan om vad som är dagens hetaste medicinsk-etiska spörsmål tvekar han inte länge:

– Designer babies.

”Designer babies” innebär till exempel att läkarna tillåts skapa ett nytt barn som i vissa avseenden är en genetisk ”tvilling” till det sjuka barnet. Barnet blir till enbart för att man ska kunna använda stamceller från navelsträngsblodet, som passar perfekt ihop med det sjuka barnets vävnad, till behandling. Det handlar ännu så länge om mycket sällsynta blodsjukdomar.

– Frågan blir naturligtvis om man verkligen får använda en människa enbart för att hjälpa en annan människa. Skulle det ”uppfödda” barnet bli lika mycket älskat som det andra? och så vidare.

Han är en uttalad situationsetiker, och följaktligen pragmatiker, vilket bland annat inne-

bär att hans svar på de egna frågorna ovan inte självklart är nej. Men hur undviker han då att ställningstagandena blir godtyckliga, att han hamnar i ett allmänt tyckande i stället för i etiska resonemang?

– I verkliga livet går det inte alltid att enbart följa de urgamla etiska principerna. Jag förespråkar etisk kreativitet och en improvisatorisk pragmatism. Låt mig ge ett exempel. En svensk cancerläkare hade en svårt sjuk patient som visat sig vara bortom all bot. Patienten hade tydligt uttalat att han inte ville veta något om sina chanser. Tillståndet försämrades gradvis, och patientens son ringde från USA för att berätta att han tänkte komma och besöka sin far. Sonen frågade sin pappa om han skulle hinna fram i tid om han tog båten, eller om det var nödvändigt att ta det dyrare flyget. Patienten skickade frågan vidare till läkaren, som ställdes inför ett svårt dilemma; om han berättade att patienten inte hade långt kvar skulle han förlora allt hopp, och antagligen dö ännu tidigare. Och en vit lögn skulle kanske göra att sonen inte hann fram i tid. Läkaren tittade fjärrskådande ut genom fönstret länge, säkert en halv minut, innan han till slut svarade: ”Det ser ut att blåsa upp till ett förfärligt oväder. Jag tror att din son gör säkrast i att inte sätta sin fot i någon båt den närmaste tiden.” På det sättet gav han sin patient ett svar, utan att avslöja hur länge han hade kvar att leva.

För mig är det ett exempel på etisk kreativitet som man bör ta hänsyn till då man ska utveckla den medicinska etiken.

TEXT BERTIL BORN
BILD JOHAN GUNSEUS

I passionen börjar och slutar moderniteten

– Känslöshistorien är viktig för att vi ska förstå utvecklingen. Romanerna är ett unikt material för detta. Litteraturvetaren Annelie Bränström Öhman kartlägger spänningsfältet mellan modernitet, kärlek och frigörelse.

Hur vi ser på kärleken säger mycket om vår tid. Om vi tilldelar den en roll, socialt och ekonomiskt, om den är ett avgörande krav eller om dess betydelse begränsas till den individuella sfären. När Annelie Bränström Öhman berättar om nittonhundratalets känslöshistoria som den visar sig i litteraturen, verkar det som om kärleken tagit några trevande steg framåt efter ett halvt sekel på undantag.

– Jag är en obotlig optimist. Kärleken uppfattas åter som en politisk kraft som påverkar mäns och kvinnors möjligheter.

Forskningsprojektet startade som en spinn-off på hennes doktorsavhandling om poeten Rut Hillarp. Annelie blev intresserad av hur synen på kärlek förändrats i litteraturen och märkte att det finns två parallella regelsystem.

– Kvinnan beskrivs som emanciperad i yrkeslivet, men när det gäller kärleken handlar det fortfarande ofta om ”den förgudade mannen”, som Hillarp skrev. Där gäller de gamla reglerna, en hemlig kärleksmytologi som påminner förskräckande mycket om det tidiga nittonhundratalet.

August Strindberg och Victoria Benedictsson satte kärleken mellan man och kvinna överst på dagordningen och där efter fortsätter kärleken som konflikt och

drivkraft att vara ett viktigt tema i nittonhundratalets romankonst. Men också i samhällsdebatten var kärleken en allvarlig fråga i början av nittonhundratalet.

– Ellen Key höll fram kärlekens betydelse för kvinnors frigörelse; utan frigörelse ingen kärlek, utan kärlek ingen frigörelse. Kärleken lyftes upp och gavs kraft och status i det offentliga samtalet.

Men under nittonhundratalets lopp förändras synen på kärlek och så också dess politiska betydelse. Under påverkan av Freud handlar det efter 1930-talet allt mer om sexualitet och individens frigörelse. Kärleken som tidigare var en stor kvinnofråga med politisk sprängkraft försvinner från kulturdebatten.

– I politiken uppstod en generad tystnad kring kärleken. Men den obekväma frågan ”Vad gör vi med kärleken, systar?” hänger sig kvar i litteraturen.

Under de perioder det inte talas om kärleken i kulturdebatt och politik fyller litteraturen en viktig roll. Också populärlitteratur av typen Harlekinromaner bildar ett viktigt samtalsrum för kärleken, men bidrar också till att konservera våra föreställningar.

– Populärkulturen, film, diskussioner i damtidningar och på internet, är viktig

för att man ska förstå vilka samtal som pågår i tiden. Det får man inte tag på annars. Jag tror att det för många kvinnor handlar om ett behov av att ge kärleken plats i livet, säger Annelie Bränström Öhman och citerar en amerikansk forskare.

– Bell Hooks skriver att vår tid är kärlekslös och den patriarkala kulturen är boven i dramat. Sexualiseringen är ett symptom, ett sätt att undvika att tala om kärleken. Kärleken och feminismen kommer att rädda världen.

TEXT HELENA VEJBRINK
BILD PATRICK TRÄGÅRDH

Annelie Bränström Öhman

disputerade 1998 med avhandlingen ”Kärlekens ödeland. Rut Hillarp och kvinnornas 40-talsmodernism”. Forskningsprojektet ”Passion och emancipation: Kärlek, modernitet och kön i svenska 1900-talsromaner” är finansierat av riksbankens jubileumsfond och kommer att resultera i en bok. Manus planeras bli färdigt kring årsskiftet 2005/2006.

Annelies lästips, tidstypiska böcker om passion och emancipation

Tiden just före och efter den kvinnliga
rösträtten:

Elin Wägners *Pennskaftet*

Hjalmar Söderbergs *Den allvarsamma leken*

(Det pågick en dialog om kärleken mellan
kvinnlige och manliga författare.)

Hemmafrueman (andra världskriget fram till
mitten av 1960-talet):

**Ester Lindins *Tänk, om jag gifter
mig med prästen!***

(Om en mor som vägrar sluta jobba och väljer
att fortsätta leva som ensamstående.)

1970-talet:

Anita Goldmans *Allt genast*

Suzanne Brüggers *Fräls oss ifrån kärleken*

Theodor Kallifatides *Kärleken*

(Om att bejaka passionen och den
sexuella friheten.)

Sekelskiftet 2000:

Ulf Lundells *Friheten*

Agneta Pleijels *Lord Nevermoore*

(För att de återupprättar kärleken och är
skoningslösa uppgörelser med patriarkatet.)

Louise Boije af Gennäs *Stjärnor utan svindel*

**Jonas Gardells *Så går en dag från vårt liv och
kommer aldrig åter***

(Romaner som bejakar passionen och som visar
att kärleken inte har något kön.)

Kerstin Ekmans *Vargskinnet*

Sara Lidmans *Lifsens rot*

(Om kvinnor i glesbygd som vill leva som emanci-
perade. Kraften som får det hela att välta är
kärleken – där börjar och slutar moderniteten.)

Bell Hooks *Allt om kärlek*

(Amerikansk forskare om kärlek och feminism
som krafter som kan hela vår kärlekslösa kultur.)

Tror på sig själv och på Umeå

Han är en framgångsrik entreprenör med magkänsla. Andra epitet som beskriver honom är gourmet, äventyrare, styrelseordförande, flugfiskare och årets västerbottning. Nu kan också hedersdoktor fogas till listan.

TEXT CARINA DAHLBERG BILD JOHAN GUNSÉUS

Vid årshögtiden i oktober promoveras Krister Olsson till hedersdoktor vid den medicinska fakulteten.

Krister Olsson, regionens mest framgångsrika entreprenör, är majoritetsägare och arbetande styrelseordförande i Balticgruppen vars kärnverksamhet numera består av utveckling och förvaltning av fastigheter i Umeåområdet.

– Jag känner mig hedrad och stolt över utmärkelsen. Jag har aldrig tänkt att jag skulle komma i fråga i sådana sammanhang. Kanske är det ett bevis, en bekräftelse på att allt jag gjort inte har varit dåligt, säger Krister glatt.

För även om han i dag är en mycket uppskattad person så har han haft sina motgångar och inte alltid varit överens med sin omgivning.

– Jag kan vara väldigt envis. Jag ger mig inte i första taget. Det är en del av definitionen på en entreprenör. Envishet kan vara en tillgång men det kan få besvärliga konsekvenser om det övergår i stolthet.

Ett bevis på västerbottningarnas uppskattning fick han när han i konkurrens med bland andra Anja Persson och Lisa Miskovsky valdes till årets västerbottning 2003.

Namn Krister Olsson
Ålder 60
Yrke entreprenör, styrelseordförande och
majoritetsägare i Balticgruppen
Aktuell ny hedersdoktor vid medicinska fakulteten

– Entreprenörens och forskarens drivkraft tror jag är densamma även om målet är annorlunda. Det gäller att tro på sig själv och det man gör, menar Krister Olsson.

Han säger att entreprenörskapet är något som han har i blodet, uppvuxen som han är i en företagsläkt med en pappa som bland annat drev ett VVS-företag i Storuman och en morfar som var slaktare och hade en spekeri- och en mjölkaffär.

Trots det var Kristers dröm att bli pilot. Men när Kristers pappa, som även drev ett flygföretag, störtade med sitt plan och omkom ändrade han sina planer. Han var då 19 år och skulle åka till Florida för att bygga på den trafikflygarutbildning han genomgått i Göteborg. Istället stannade han i Storuman och övertog ledningen av Olssons värme och några av faderns övriga företag, ett beslut som han aldrig ångrat.

Så småningom flyttades verksamheten till Umeå och efter några år såldes företaget. Han bildade tillsammans med några andra Balticgruppen, en koncern som varit och är verksam i flera branscher, bland andra bygg-, industri-, trä- och sågverksbranschen.

Under mitten av 1980-talet avvecklades verksamheterna inom trä- och sågverksbranschen, däribland företaget Bowers/Sofiehem Pulp. Genom bildandet av UMI Fastighetsutveckling och förvärvet av Umedalens sjukhusområde stakades en ny riktning ut. Sjukhusbyggnaderna renoverades och området förvandlades till en aktivitets- och företagspark. Som en följd av Olssons intresse skapades också en skulpturpark med verk av internationellt framstående konstnärer. Och i följd in-

vigdes något som av många ses som kronan på verket – en spanläggning med kulturprofil.

Efter Umedalsprojektet påbörjades omvandlingen av Sofiehem Pulp massafabriksområde vid älven till shoppingcentret Strömpilen. Genom företaget UMI skapades förutsättningar för nästa framgångsrika äventyr.

– 1993 köpte vi Ålö maskiner, det var en verksamhet som jag inte kunde mycket om.

Men under de tio år som han var styrelseordförande ökade Ålös omsättning från 250 miljoner kronor till 1,3 miljarder.

Balticgruppen har nu avyttrat största delen av ägandet i Ålö men behållit en andel på omkring 25 procent.

– Jag hade utvecklat det så långt jag kunde. Dessutom var jag på resande fot drygt 100 dagar per år.

Men det kryper också fram att han har svårt att delegera och låta andra ta över rodret.

– Det blev lite för stort. Jag vill gärna ha kontrollen hela vägen från golvet till kunden för att det ska kännas stimulerande.

Hans samhällsengagemang är äkta, och ett av Balticgruppens affärsmål är att bidra till en god arbets- och livsmiljö för medarbetare och innevånare. Samtidigt menar han att det inte är så generöst och osjälviskt som det kan låta.

– Det är också en strategi. Vi gör flera insatser som inte är vinstgivande men som bidrar till att skapa en attraktiv miljö för våra andra verksamheter.

Skulpturparken men även gourmetrestaurangen Viktor är sådana exempel. I årsredovisningen lyser restaurangens resultat i rött.

– Det finns få gourmetrestauranger i världen som går med vinst, de flesta sponsras, konstaterar Krister Olsson lugnt.

Intresset för god och vällagad mat har också resulterat i att han personligen har finansierat en adjungerad professor i gastronomi vid universitetets Restauranghögskola. Professuren innehas av mästerkocken och kocklandslagets ledare Gert Klötzke.

Viljan att stärka miljön runt Umeå universitet har med åren vuxit allt starkare. Balticgruppen har hjälpt till med ombyggnaden av Sävargården, stöttat forskningsprojektet Urban Design och intresserat sig för att stärka Umeå som bioteknikcentrum. Koncernen är huvudägare i Uminova Science Park och har börjat investera i flera företag som har sitt ursprung framför allt i den forskning som bedrivs vid den medicinska fakulteten.

– Vi har gått in som minoritetsägare i Bentagenon och Uman Genomics. Tillväxten i Umeå är beroende av kapital runt universitetet. Tillsammans med ett antal andra aktörer rekonstruerar vi nu också Uminova företagsutveckling och går in med 30 miljoner som ska användas som säddkapital för nystartade företag med universitetsanknytning.

En mycket betydelsefull satsning av annat slag är de drygt 400 studentbostäderna som byggs, ett projekt som blir helt färdigt vid årsskiftet.

– Det är inte affärsmässigt. Det handlar mer om ett samhällsansvar. Universitetet står för en stor del av Umeås utveckling och det universitet som kan garantera studenterna bostad har en stor konkurrensfördel.

Hur var det då med den där magkänslan? Kalkyler i all ära men Krister Olsson använder sig gärna av intuition när han gör affärer.

– Det är en viktig komponent. Jag går mycket på känsla. Att göra kalkyler är något jag lärt mig grundligt genom byggbranschen. Men jag har också lärt mig att vill man något riktigt ordentligt kan man göra en bra kalkyl och tro på den och vice versa. Då kan magkänslan vara en nog så god ledstjärna.

Det projekt som upptar Krister Olsson största tid nu är "Staden mellan broarna". Han är förtegen om projektet men älsvområdet mellan Kyrkbron och Tegsbron ska förvandlas till ett område med bostäder, affärsverksamheter och aktiviteter som kommer att placera Umeå på Europakartan över nyskapande stadsmiljöer. Ett flertal internationellt framstående arkitekter är engagerade för att ta fram ritningar över området.

– Staden mellan broarna blir mitt största och sista projekt, säger han.

Frågan är om vi ska tro på det, i en intervju 1998 sa han, att han inte trodde att han skulle expandera mer i Umeå. Men som tur var hade han ruskigt fel.

Sveriges bästa beachvolley på Rådhusorget

Varje sommar fylls 25 gånger 10 meter av Rådhusorget med 180 ton sand. Enligt Svenska volleybollförbundet är Umeå City Beach det bästa beachvolleyarrangemanget i landet.

Umeås Rådhusorg var platsen när tourfinalen i Sverigetouren avgjordes inför 20 000 människor i augusti. Umeå City Beach är Umeås största sommararrangemang samt ett av de största årliga arrangemangen i regionen. I år var det femte gången som Sverigetouren kom till torget.

– Arenan är den största som byggts för detta ändamål i Sverige, säger tävlingsgeneral Mattias Walfridsson. Målet nu är att utveckla detta till ett internationellt evenemang, vi vill arrangera en deltävling på World Tour i beachvolley längs älven i centrala Umeå. Vägen dit är lång, men framkomlig!

Vill du veta mer? Hör av dig till tävlingsgeneral Mattias Walfridsson, 070-319 24 77, mattias@umeacitybeach.se, <www.umeacitybeach.se>.

TEXT JONAS ERICSON
BILD HANNA LUNDEBERG

Läs mer om beachvolley på sidan 24

UCIT

– företagens inkörsport till IT-forskning

Umeå universitets IT-forskning står inför en viktig utmaning – att nå ut till näringsliv och samhälle. UCIT, Umeå Centre for Interaction Technology, är plattformen som ska förverkliga visionerna. Framtids-tron går inte att ta miste på.

En ny styrelse med tydliga kopplingar till näringslivet har intagit sin plats i UCIT. Peter Kopelman, vd för Microsoft Sverige, Göran Lindahl, ordförande för Sony Groups Europe och Åke Plyhm, vice vd för TietoEnator, är namnen på de nya prominenta medlemmarna.

– De representerar alla företag som är väldigt intressanta för oss och kan hjälpa oss på en mängd sätt, säger Per Levén, föreståndare för UCIT.

Inom UCIT samverkar forskare från områden som interaktion, design, kognition, datakommunikation, elektronik, simulering och visualisering.

– För många företag är det en fördel att ha en samlad kanal in mot forskningen i stället för att utveckla relationer med en massa olika institutioner. UCIT är en sådan inkörsport när det gäller IT-forskning, förklarar Per Levén.

Genom att tydligare samla den IT-forskning som är relevant för näringslivet förbättras också möjligheterna till ekonomiskt stöd från de stora forskningsfinansierarna.

Förhoppningen är också att skapa en ut- hållig regional tillväxt i form av avknoppningsföretag, patent och arbetstillfällen.

Fordonssimulatorer, så stavas ett av de projekt som bedrivs inom UCIT:s verksamhetsområde. Företaget Oryx Simulations har i samarbete med VRlab vid Umeå universitet tagit fram ett virtuellt träningsredskap för maskinförare. VRlab har ansvaret för att utveckla beräkningsfysik i realtid. Färdiga produkter finns ute på marknaden och simulatorn är anpassad till allt från schakt- och entreprenadmaskiner till skogsmaskiner och containertruckar. Till exempel kan en blivande förare få öva sig på att avverka skog i en realistisk miljö.

– Oryx är ett litet tillväxtföretag som inte själv skulle kunna konkurrera på den stora marknaden. Men tack vare vårt samarbete med VRlab kan vi hålla spjutspetskompetens, berättar Deryn Häggström, vd för Oryx.

– För oss på VRlab blir samarbetet ett sätt att testa simuleringsmodeller på

riktigt. Samarbetet har också ett stort värde genom de nätverk som bildas, förklarar Kenneth Holmlund, föreståndare för VRlab.

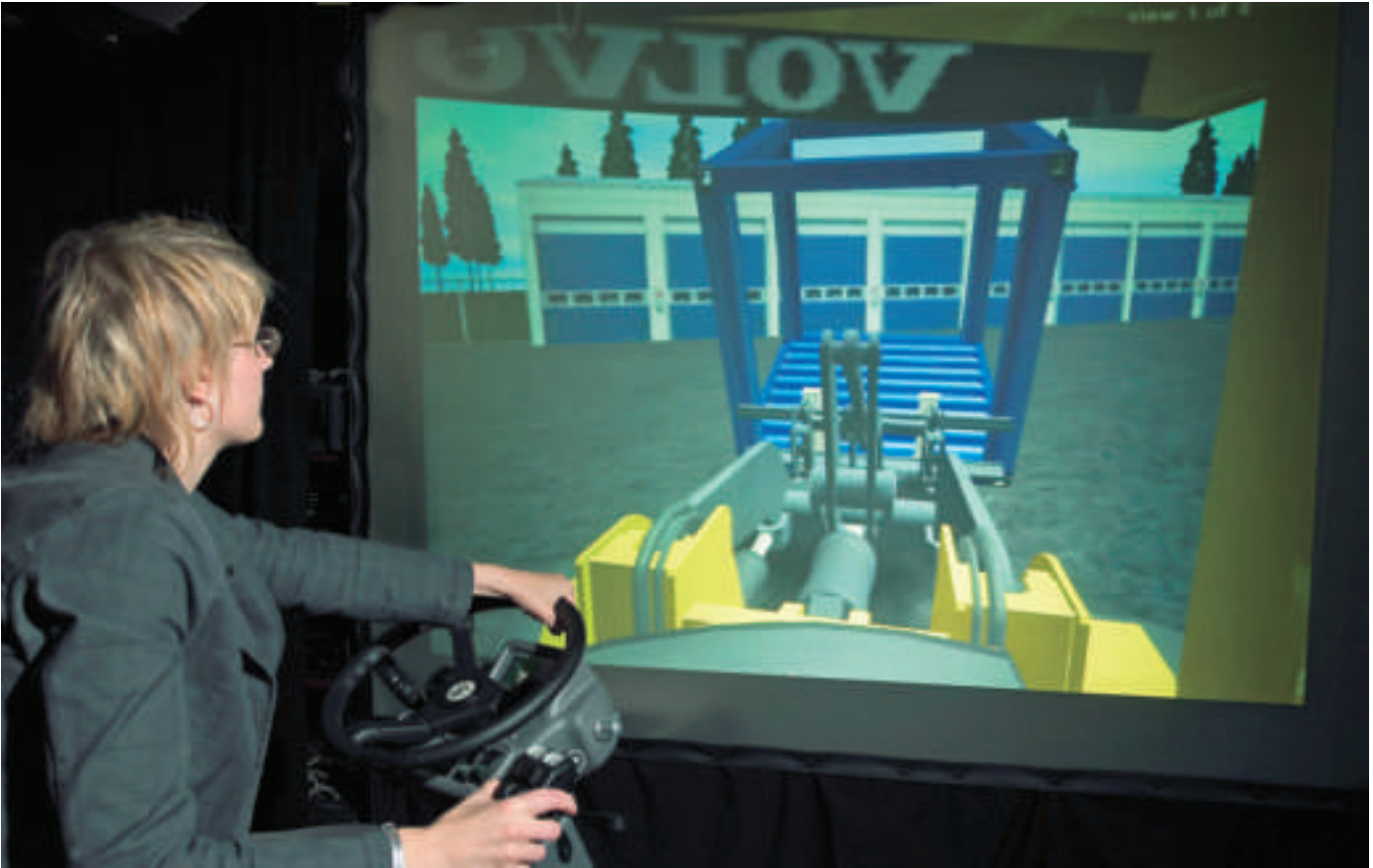
Projektet går nu in en djupare fas. Fordonssimulatorn ska bli bättre anpassad för de material som maskinerna arbetar med, såsom jord, grus och sand. Materialen är komplexa och svåra att representera i en simulator, torr och blöt sand har till exempel helt olika egenskaper. Samtidigt är det en nödvändighet för att utbildningsmiljön ska bli fullständig.

Totalt finns i dag över 70 projekt med koppling till UCIT.

– Samarbetet med näringslivet inom IT-forskning är definitivt på gång. För ett tag sedan rynkades det på näsan, så ser det inte ut idag, berättar Per Levén.

Han drömmer bland annat om att få vara med och utveckla Umeå till en ledande e-tjänsteplats. Viktiga satsningar är också spel- och film, medicinsk teknik, e-hälsa, intelligenta fordon och traditionell basindustri. Målet är att etablera kluster, där ett flertal företagare, myndigheter och forskare går samman för att långsiktigt utveckla områdena. Det båd- dar för positiva svar från forskningsfinansiärer.

TEXT KARIN WIKMAN
BILD MIKAEL LUNGGREN

– I den virtuella världen får man göra fel utan ekonomiska konsekvenser som följd. Det känns tryggt när jag för första gången sätter mig bakom fordonssimulators ratt, konstaterar reporter Karin Wikman.

Derny Häggström, Oryx Simulations och Kenneth Holmlund, VRLab vid Umeå universitet, har sedan 1999 samarbetat för att utveckla fordonssimulatorer.

Ingemar Wedman ska göra Idrottshögskolan mer känd

– Vår Idrottshögskola måste marknadsföras hårdare, bland annat genom våra elitidrottare, satsning på nischer som handikappidrott, idrottsstatistik och ökad information om den unika anläggningen IKSU Sportcenter.

Uttalandet kommer från Ingemar Wedman, ny föreståndare för Idrottshögskolan vid Umeå universitet. Ingemar, idag professor i pedagogik vid Idrottshögskolan i Stockholm, tidigare rektor vid samma lärosäte, är en känd profil vid Umeå universitet, även här var han professor i pedagogik och byggde upp det som idag heter institutionen för beteendevetenskapliga mätningar.

– Vår Idrottshögskola måste bli mer känd. I Stockholm, till exempel, vet få om dess existens. Varför inte göra som University of Boston som har skyltar, utbildning och lokaler i Bryssel för att locka europeiska ungdomar till USA? Umeå universitet kunde göra detsamma: ha skyltar i T-banan, på Odenplan och Stureplan, kurser givna av Handelshögskolan och Idrottshögskolan i centralt belägna lokaler. Det skulle öka medvetenheten om vårt universitet.

Ingemar vill också marknadsföra vårt unika campus och Iksus suveräna anläggningar på ett bättre sätt. Dessutom anser han att universitetet kan utnyttja sina elitidrottare mer genomslagskraftigt. Att exempelvis skriva ett samarbetsavtal med UIK om utbildning och marknadsföring vore ett steg i rätt riktning.

– **Handikappidrotten ligger mig** varmt om hjärtat. Idag är jag ordförande i Svenskt Utvecklingscentrum för Handikappidrott, SUH, och har givetvis upptäckt den stora potential och glädje som finns inom handikappidrotten. Vid Umeå universitet har vi idag två mycket

Professor Ingemar Wedman, ny föreståndare för Idrottshögskolan vid Umeå universitet, vill att idrotten ska ha många bollar i luften när det gäller utbildning och forskning. Här syns han bland nästnåsta generation studenter och fotbollsspelare på nya Mariehemsplanen i Umeå.

framgångsrika handikappidrottare i Madelene Johansson, projektassistent i sociologi, och Tim Johansson, juridikstuderande. Doktoranden Kim Wickman vid Pedagogiska institutionen bedriver forskning i ämnet. Här finns en nisch att utveckla för Idrottshögskolan, både inom utbildning och inom forskning.

Vid Umeå universitet finns stor kompetens inom området övervikt och fysisk aktivitet, ett område som förhoppningsvis kommer att utvecklas ytterligare. Idrottsstatistik är ett annat ämnesområde. Vid institutionen för statistik arbe-

tar universitetsadjunkterna Bengt Lundqvist och Kenny Bränberg med olika former av idrottsstatistik, ett område som under sommarens fotbolls-EM i Portugal och OS i Aten verkligen lyftes fram i media.

Ingemar sitter i en intressant sits: dels föreståndare för Idrottshögskolan vid Umeå universitet på halvtid, dels professor i pedagogik vid Idrottshögskolan i Stockholm på halvtid. Här finns synergieffekter att vinna för båda parter.

TEXT STEFAN LYBECK
BILD JONAS ERICSON

Välkommen till Umeå universitets

PROFILSHOP

I Universums galleria mitt på campus hittar du universitetets egen profilbutik. Här finns massor av roliga prylar, väskor och kläder för studenter, anställda och institutioner. Och för

dig som inte längre har nära till oss - gå in på vår hemsida, här hittar du många av våra produkter. Välkommen till universitetets egen profilbutik!

www.shopumensis.com

shop umensis

Universum, gatuplanet. Tel. 090-12 80 82. Nya öppettider: måndag-fredag 11-16.

Massor av roliga saker. Kom in och titta.

aktuellt i bildmuseet

Rune Hassner: Jean-Paul Sartre, Paris, 1950

t o m 17.10 2004

Rune Hassner

Fotografier

Hilma af Klint: Nyckeln, ur serien De stora figurmålningarna, 1907

t o m 17.10 2004

Hilma af Klint

Geometri och andlighet

Knut Åsdam: Utan titel (Filter City), 2004

t o m 17.10 2004

Camille Norment

Drift Glass

Knut Åsdam

Filter City

Program i samband med aktuella utställningar

• Söndag 26.9 kl 13-15
FÄRGFEST för barn och föräldrar.
Öppen konstverkstad med visning.
I samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan
och Umeå Fritid

• Lördag 2.10 kl 18.00
Konsert med Kammarkören Sångkraft
i utställningen Hilma af Klint – geometri och
andlighet.
Entré 40 kr

Linda åter från Mexico

Linda Lindeman var den första av våra studenter som åkte till Guanajuato i Mexico för att studera vid universitetet där.

– Jag åkte för att lära mig spanska, men lärde mig så mycket mer.

– Livet i Mexico var väldigt annorlunda, och det gav mycket, säger Linda. Bland annat insåg jag vikten av att kunna vara flexibel i nya kulturer.

Guanajuato är vackert och pittoreskt med sin exotiska arkitektur, staden har cirka 70 000 invånare och ligger 30 mil norr om Mexico city. Universidad de Guanajuato och Umeå universitet har tecknat ett avtal om student-, lärar- och forskarutbyte. Universitetet har omkring 15 000 studenter och påminner en del om vårt universitet.

Fler Umeåstudenter är nu på väg till den mexikanska universitetsstaden. Pionjärstudenten Linda står själv i begrepp att packa väskan igen, denna gång åker hon till Nya Zeeland för att skriva magisteruppsats i företagsekonomi.

Vill du veta mer om studier i Universidad de Guanajuato? Kontakta Britt-Marie Nordgren, internationell koordinator: 090-786 68 75, britt-marie.nordgren@adm.umu.se.

TEXT JONAS ERICSON
BILD KARL THOMPSON

BildMuseet
UMEA UNIVERSITET

Besöksadress: Gammlia. Öppet: tis-lör 12-16, sön 12-17, mån stängt. Fri entré. tel 090-786 52 27 • www.bildmuseet.umu.se

Ny karriär för karriärvägledare

Cecilia Stigedahl tar i vanliga fall emot studenter på sitt kontor med utsikt över campusdammen vid Umeå universitet. Men i vinter byter hon studenter mot stressade svenskar på Kanarieöarna – och campusdammen mot Atlanten.

– Jag arbetar åt Svenska Re i svenskkolonin San Augustin. Svenska Re är ett rehabiliteringsföretag ägt av ungefär 50 svenska företag och organisationer, bland andra Volvo, ABB, och SAS.

Cecilias jobb är att ta emot svenskar från dessa företag som till exempel är sjukskrivna med stressrelaterade diagnoser, eller av andra anledningar vill byta karriär.

– Det är roligt att prova på något nytt och att få arbeta mot nya målgrupper. Jag tror det kommer att ge mycket. Sen är det ju alltid trevligt med ett miljöombyte, säger Cecilia som har tagit tjänstledigt från Studentcentrum vid Umeå universitet i nio månader.

Hon tog med sig man och barn till solen.

TEXT JONAS ERICSON

BILD MIKAEL STENBERG

Läs till mäklare vid Umeå universitet – i Skellefteå

Hög medelålder inom landets mäklarkår gör att arbetsmarknaden snart kommer att te sig ljus för utbildade fastighetsmäklare. Det märks också på antalet sökande till den nya mäklarutbildningen.

– Söktrycket är ofantligt högt, säger Thomas Olofsson.

Thomas är programansvarig för den tvååriga fastighetsmäklarutbildningen, som ges i Skellefteå. Utbildningen började i september och han berättar att de fått ungefär 800 sökande till de ursprungliga 30 studieplatserna.

– Det är jättekul, för att möta det höga söktrycket har vi inledningsvis utökat till 50 platser.

Könsfördelningen är ganska jämn bland de sökande, med en viss övervikt

på kvinnor. De flesta är mellan 25 och 30 år, men vad lär man sig?

– Vi har kurser i värdering, besiktningsteknik, juridik, konsten att presentera objekt, retorik, etik, moral och ekonomi. Mäklaryrket är lockande för många, sen spelar det säkert in att Sveriges mäklarkår har relativt hög medelålder, vilket kommer att betyda många jobb i framtiden.

TEXT OCH BILD JONAS ERICSON

Yrkehögskoleprogrammet i fastighetsmäklari, 80 poäng, ges av Umeå universitet i Skellefteå. Vill du veta mer? Prata med programansvarige Thomas Olofsson, telefon: 090-786 67 10, e-post: thomas.olofsson@tfe.umu.se.

Umeå universitet före KTH och Chalmers

Umeå och Göteborgs universitet placerar sig på plats 152 bland 2 000 rankande universitet. Umeå kommer tillsammans med Göteborg på femte plats i Sverige, före såväl KTH och Chalmers som SLU.

– Jag vet redan sedan tidigare att Umeå universitet har en internationellt sett hög kvalitet. Det är glädjande att den kunskapen får vid spridning. Kanske borde vi till och med ha placerats ännu lite högre, säger Inge-Bert Täljedal, rektor vid Umeå universitet.

Rankningslistan är upprättad av forskare vid ett universitet i Shanghai, Kina. Till världens bästa universitet har Harvard utsetts. Europas bästa universitet är enligt de kinesiska forskarna University of Cambridge.

De kinesiska forskarna har bland annat bedömt universitetens kvalitet utifrån antalet Nobelpristagare (var de arbetade när de fick priset), antalet artiklar i de mest ansedda vetenskapstidskrifterna Nature och Science och hur ofta artiklar från respektive universitet citerats av andra forskare.

Karolinska institutet toppar Sverigelistan och placerar sig på plats 39 i världsrankningen.

Världens tio bästa universitet

- 1 Harvard University, USA
- 2 Stanford University, USA
- 3 California Institute of Technology (CalTech), USA
- 4 University of California, Berkeley, USA
- 5 University of Cambridge, Storbritannien
- 6 Massachusetts Institute of Technology (MIT), USA
- 7 Princeton University, USA
- 8 Yale University, USA
- 9 University of Oxford, Storbritannien
- 10 Columbia University, USA

Europas tio bästa universitet

- 1 University of Cambridge, Storbritannien världsrank 5
- 2 University of Oxford, Storbritannien 9
- 3 Imperial College, Storbritannien 17
- 4 University College London, Storbritannien 20
- 5 Eidgenössische Technische Hochschule Zürich, Schweiz 25
- 6 Karolinska institutet, Sverige 39
- 7 Universiteit Utrecht, Nederländerna 40
- 8 University of Edinburgh, Storbritannien 43
- 9 Universitat Zurich, Schweiz 45
- 10 Ludwig-Maximilians-Universitat Munchen, Tyskland 48

Sveriges tio bästa universitet

- Karolinska institutet, världsrank 39
- Uppsala universitet 59
- Lunds universitet 93
- Stockholms universitet 102
- Göteborgs universitet 152
- Umeå universitet 152
- Kungliga Tekniska högskolan, KTH 201
- Sveriges lantbruksuniversitet, SLU 201
- Chalmers tekniska högskola 251
- Linköpings universitet 351

TEXT CARINA DAHLBERG
BILD JONAS ERICSON

Ses vi på campus nästa år?

Nästa år fyller Umeå universitet 40 år! Det firar vi bland annat med hemvändardagar för er alumner den 27–28 maj. Boka redan nu in dessa dagar i kalendern!

Ni alumner har varit, och är, en viktig del av universitetets historia och framtid. Därför vill vi fira vårt jubileumsår med er, och vad passar bättre än att göra det i samband med den årliga (och världsberömda!) Brännbollscupen 27–28 maj? Förutom en speciell jubileumsturnering i brännboll för alumner kommer dagarna att bjuda på intressanta och inspirerande föreläsningar, aktiviteter och festligheter.

Visst har du registrerat dig i alumndatabasen? Inbjudan till hemvändardagarna kommer nämligen att skickas till alla alumner som

registrerat sig i UmU Alumninät. I nuläget finns där över 15 000 tidigare studenter, och fler vill vi bli! Om du ännu inte har gjort det, passa då på att registrera dig på en gång via webben, <www.alumn.umu.se>, så att du inte missar inbjudan till nästa års stora hemvändarevenemang på Umeå universitet!

Mer information och inbjudan skickas ut i början av nästa år, men boka som sagt redan nu in 27–28 maj 2005. Vi vill se så många av er alumner som möjligt på campus i Umeå nästa år!

HÅLSAR KARIN BÄCKLUND, UMU ALUMNI

BILD JONAS ERICSON

Vinnare av Nationscupen under Brännbollsyran 1996 var Ångermanlands nation. Pokalen visas stolt upp av lagledaren Magnus Fahlgren. I laget fanns studenter inom bland annat ekonomi, statsvetenskap och pedagogik. Kanske får vi återse dem på ängarna i maj nästa år?

BILD PETER ABRAHAMSSON

Under hösten arbetar vi med programmet för hemvändardagarna. Om du har idéer på sådant som du skulle vilja se, göra eller höra när du är här får du gärna tipsa oss – alla idéer är välkomna! Skicka dem per e-post till umu.alumni@adm.umu.se.

Alumn mötte nya studenter

UmU-alumn 1993

– Livet accelererar, välkommen till teknisk fysik! Dessa ord möttes 50 nya studenter av när de påbörjade civilingenjörsutbildningen i teknisk fysik.

Orden yttrades av alumn Henrik Hägglöf, som sedan 1998 arbetar med immaterialrätt på Albihs i Stockholm. När Henriks gamla institution hörde av sig och frågade om han hade lust att föreläsa för höstens nya studenter tvekade han inte.

– Jag kan rekommendera andra alumner att göra samma sak. Och framför allt är det roligt att berätta för nya studenter vad utbildningen givit mig och ge dem en bild av vad man kan jobba med sen.

Studenterna höll med om att föreläsningen var givande och att det var bra att få möjlighet att träffa en alumn från den aktuella utbildningen.

– När man träffar någon som läst samma sak som vi gör nu får man en uppfattning om vad utbildningen verkligen innebär och vad man kan jobba med i framtiden, säger Johannes Nordin, en av de nya studenterna.

TEXT KARIN BÄCKLUND BILD CECILIA HÄGGLÖF

Berg & Dahl:

– Umeå universitets blågula alumner

Från Umeå universitet till olympiska spel i Aten. Två alumner som lyckats med denna resa är Sveriges bästa duo i beachvolleyboll. Björn Berg och Simon Dahl slutade på en hedrande 9:e plats på OS i Aten för en dryg månad sedan.

TEXT KARIN BÄCKLUND
BILD CORNELIA EDLAD OCH
AGNETA ELMEGÅRD

Björn Berg och Simon Dahl har nyligen avslutat säsongens världstour i beachvolleyboll – en säsong som sedan flera år tillbaka innehåller tvåhundra resdagar och som tar dem över hela världen – från Rio de Janeiro i Brasilien till Kapstaden i Sydafrika. Men den stad som haft en central roll i år ligger betydligt närmare. I augusti avgjordes 2004 års olympiska spel och för Sverige fanns Björn och Simon på plats i den varma sanden på Olympic Beach Volleyball Centre i Aten. Efter ett par välförtjänta segrar tog de sig till åttondelsfinal där de dock förlorade mot spanjorerna Bosma & Herrera (som senare tog OS-silver).

– Självklart vill man gå så långt som möjligt, men vi är nöjda med vår insats, säger Simon. Sedan är det fantastiskt att få vara med i ett OS som samlar de allra bästa idrottarna från hela världen på samma plats vid samma tid.

Björn håller med och tillägger att det kändes speciellt bra att vinna mot det norska laget Kjemperud & Höidalen:

– Eftersom det var vår första match fick vi en drömstart i turneringen. Att norrmännen dessutom är våra ärkefiender

gjorde inte saken sämre. Det var en härlig känsla att vinna den matchen.

Vägen till OS började för många år sedan, för Björns del i hemstaden Umeå, medan Simons karriär tog fart hemma i Tibro. Båda spelade vanlig volleyboll i många år innan de fastnade för beachvolley. De möttes på SverigeTouren och 1997 flyttade Simon till Umeå för att han och Björn skulle kunna träna tillsammans även på vintern.

– Umeå är en perfekt stad om man vill kombinera idrott med studier så för mig fanns det ingen anledning att flytta från stan. Därför passade det bra att Simon kom upp till Umeå, berättar Björn.

I Umeå finns goda träningsmöjligheter. Under vintern ägnar de många timmar åt träning på IKSU. Nära träningshallen ligger universitetet där både Björn och Simon har studerat under årens lopp. Björn har bland annat läst på idrottspedagogprogrammet.

– Min studietid var otroligt kul, mycket tack vare att utbildningen var klockren för min del. Jag läste många

kurser som jag har konkret nytta av som professionell idrottsman, till exempel kommunikation och ledarskap, idrottspsykologi och idrottsmedicin. Eftersom jag även efter min beachvolleykarriär siktar på att arbeta inom idrotten kunde jag inte ha gjort ett bättre val.

Till skillnad från Björns framtida planer finns inte idrott med i Simons tankar efter idrottskarriären.

– Mitt stora intresse vid sidan av beachvolley är fotografering och jag siktar på ett arbete inom journalistik i framtiden. Jag har tidigare läst kurser i juridik och statsvetenskap och planerar att fortsätta mina studier vid Umeå universitet längre fram, bland annat med medie- och kommunikationsvetenskap.

Men än så länge är det beachvolleyboll som gäller för våra blågula alumner. Detta år har fokus legat på OS i Aten, och Björn och Simon väljer också att fokusera på ett år i taget. De menar att man lätt riskerar att tappa sugen om man planerar för långt framåt. Om vi får se dem på OS i Peking om fyra år får därför framtiden utvisa.

Namn Simon Dahl **Ålder** 29 **Utbildning vid UmU** Fristående kurser i juridik och statsvetenskap
UmU-alumn 2001 **Yrke** Beachvolleybollspelare **Meriter** OS i Aten 2004 (9:e plats), OS i Sydney 2000 (19:e plats), 63 World Tour-tävlingar och sju EM, tre VM och fem gånger Sverigetourmästare.

Namn Björn Berg **Ålder** 32 **Utbildning vid UmU** Idrottspedagogprogrammet samt fristående kurser inom bl a miljö, filosofi och sociologi **UmU-alumn** 1992
Yrke Beachvolleybollspelare **Meriter** OS i Aten 2004 (9:e plats), OS i Sydney 2000 (19:e plats), 66 World Tour-tävlingar sju EM, tre VM och fem gånger Sverigetourmästare.

En grön alumnn som återvänder

Från en grön och fri studietid till utmärkelser och toppjobb. Marie är idag miljöchef på Botniabanan AB och får ägna sig åt sin hjärtefråga – handfast miljöarbete. Och hon återvänder ofta till Umeå universitet för att dela med sig av sin kunskap.

Marie Berglund tillbringade sin barndoms somrar i Köpmanholmen utanför Örnsköldsvik. Inte långt därifrån låg ett massabruk som förorenade vattnen med sina utsläpp. Barnen var vana vid att höra ”idag muddrar de, så ni kan inte bada” och där och då väcktes intresset för miljöfrågor. Marie började läsa biologi vid Umeå universitet 1977. Det var en tid av stora samhällsförändringar, som också visade sig i den akademiska världen. Bland annat i form av experimentella undervisningsmodeller som SIG, studera i grupp, men framförallt i en allmän politisk anda.

– **Min huvudlärare tyckte att SIG** var en intressant metod, och det tyckte jag också. I huvudsak gick det ut på att i grupp sammanställa rapporter, att lösa komplexa problem av en typ som faktiskt finns ute i samhället. Men att vi skulle ha så mycket kontakt med omgivningen, utom i forskningsfrågor, var inte ak-

tuellt. Och det fanns ett grundmurat förakt för industrin – ”Vi säljer oss inte till kapitalet! Vi vill sitta här i våra röda stugor och äta lavbröd!”

Efter fyra år på biologinlinjen var det dags för examen, och sedan i rask följd informationsjobb, barn och lärarjobb i Sundsvall. Därpå följde olika befattningar inom MoDo-koncernen, först som projektledare på FoU, och senare som miljörevisor. Efter vidareutbildningar i bland annat Lund, Umeå och vid Chalmers blev Marie Berglund 1997 Europas första certifierade miljörevisor.

– Kanske världens första också, men det är jag inte säker på...

Arbetet inom MoDo var utmanande och intressant, men när Botniabanan 1999 sökte en miljöchef, hade Marie Berglund hittat sitt drömjobb.

– **Arbete med transporter** hade engagerat mig länge, eftersom man där ofta kan göra enorma miljövinster. Jag hade länge

tänkt att ”nog är det väl tusan att det inte finns en järnväg”. Och så kommer Botniabanan. Det var som en kallelse, och jag är mycket glad att jag fått möjligheten att arbeta med ett så stort och viktigt projekt för miljön.

Att Marie utför ett viktigt arbete på bästa sätt har också resulterat i priser och utmärkelser, och hon är styrelseledamot i WWF, Skogsstyrelsen, Vattenmyndigheten i Mellannorrland och Boliden.

Barndomens drömmar om att göra en verklig insats för miljön har slagit in med råge. Hon känner också ett ansvar för att dela med sig av sin kunskap och sina erfarenheter, framför allt genom samarbetet med Umeå universitet.

– Jag föreläser regelbundet och tar emot många praktikanter. Det är så viktigt att man som student får en konkret känsla för hur det fungerar i näringslivet och industrin, framför allt för tjejer. Dessutom har jag alltid haft god nytta av studenter.

Vilket är då det bästa råd Marie Berglund ger studenterna?

– Häng inte fast er i träd – gå ut och verka för ett hållbart samhälle i praktiken!

TEXT JESSICA LARSSON
BILD CORNELIA EDLAD

Botniabanan

Botniabanan är en enkelspårig bana för snabbtåg, och Sveriges största järnvägsprojekt i modern tid. Byggtiden är beräknad till 1999-2008, och kostnaden till 10,9 miljarder. Sträckningen blir från strax utanför Kramfors, via Ö-vik, Husum, Nordmaling och Hörnefors till Umeå. Senare kan den komma att förlängas med Norrbotniabanan, som en länk ända till Barents hav. Botniabanan AB bygger på statens uppdrag, och staten äger 91 % av bolaget genom Statens Väg- och Baninvest. Restande 9 % ägs av kommunerna Kramfors, Örnsköldsvik, Nordmaling och Umeå. Hastigheten för snabbtåg med lutande vagnskorg blir 250 km/h, för moderna tåg 220 km/h och för godståg med 25 tons axellast 120 km/h.

Läs mer på <www.botniabanan.se>.

Mångsidig revisor som förvaltats sina utmaningar

Wilhelm Geijer, VD för Öhrlings PricewaterhouseCoopers, har själv studerat vid Umeå universitet men det inte därför som företaget gärna rekryterar Umeåstudenter. – Enligt vår uppfattning är Handelshögskolan i Umeå en av de allra bästa.

– Revisorsyrket har genom åren utvecklats radikalt. Idag handlar det om att analytiskt granska klientens verksamhet, att utföra revisionen och att vara en aktiv samarbetspartner till klienten. Det är mycket stimulerande och utvecklande, menar Wilhelm Geijer.

Öhrlings PricewaterhouseCoopers är Sveriges ledande företag inom revision och rådgivning med 3 000 medarbetare på 130 orter över hela landet. De 50 000 kunderna utgörs av globala företag, svenska storföretag och organisationer, mindre och medelstora bolag, samt den offentliga sektorn. Företaget ingår i PricewaterhouseCoopers som är världens största revisions- och tjänsteföretag med 125 000 medarbetare.

På nionde våningen i Bonnierhuset på Torsgatan har Wilhelm Geijer sin arbetsplats, men det är inte varje dag som han är på plats och kan njuta av utsikten över Stockholm.

– Jag är ofta ute på våra lokalkontor. Min uppgift som vd är att utveckla verksamheten och coacha kollegor.

Han säger att han skulle välja samma yrke i dag om han fick chansen. Man skulle kunna tro att revisorsyrket är något som sitter i generna, som han inte kunnat värja sig mot. Hans far var en av de ledande inom Öhrlings, han startade bland annat kontoret i Sundsvall. I den staden växte Wilhelm upp tillsammans med syskonen Viveca, Reinhold och Cecilia. Alla har ledande befattningar och två av tre är ekonomer.

– Var det något som jag inte skulle bli så var det revisor. Jag utbildade mig till reservofficer vid kustartilleriet och funderade vidare över vad jag ville göra.

Men 1966 skrev han in sig vid Umeå universitet där han också engagerade sig i kårpolitiken.

– På den tiden var Umeå väldigt radikalt. Företag som kunde välja mellan två likvärdiga studenter valde ofta bort den från Umeå. Undantagen var en del stora företag som tog in dem och nyttjade deras kreativitet.

Wilhelm hade tänkt sig en yrkesbana inom bank eller marknadsföring. Ett tillfälligt jobb som revisorsassistent på

Masonite AB fick till följd att han fortsatte den inslagna banan.

– Revisorsyrket ger kanske inte allt i början av karriären men det finns stora möjligheter att utvecklas för den som har goda yrkeskunskaper och en utåtriktad läggning, en tes som Wilhem Geijer själv kan stå modell för.

Han började på Öhrlings 1972 och har sedan dess varit företaget troget. Nya utmaningar, nya klienter, nya relationer, bostadsorter och arbetsuppgifter har fört honom fram till vd-stolen.

Även om förutsättningarna finns, alla barnen har ekonomiutbildningar i botten, så verkar det som om ingen tar över revisorsyrket.

– Sonen som studerar på Handelshögskolan i Umeå hade det på agendan men kanske inte längre.

Genom sonen, som egentligen tänkte byta till Uppsala men trivdes så bra att han stannade, har Wilhelm också fått en direkt inblick dagens ekonomutbildning vid universitetet.

– Utbildningen är bra. I många år har Umeå och Linköping varit bland de största rekryteringsställena för oss. Vi har donerat medel till forskning inom redovisnings- och revisionsområdet i Umeå. Vi är väldigt nöjda med det samarbetet och vi har planer på att fortsätta med det, säger Wilhelm Geijer.

TEXT CARINA DAHLBERG
BILD MIA ÅKERBERG

Handelshögskolan visar vägen

Alumninspirationen kom från Nordamerika och samtidigt som Handelshögskolan bildades 1988 startade också dess alumnverksamhet. I dag är det ett prioriterat område.

Dan Frost är alumnansvarig vid Handelshögskolan, Umeå School of Business and Economics. Varför satsar ni så mycket på alumnverksamheten?

– Därför att alumnerna är en stor tillgång, vi har ofta gästföreläsande alumner på besök. Vi har märkt att sådana föreläsningar vid till exempel terminsstart har både en avdramatiserande och en inspirerande effekt för våra studenter. Alumnerna är våra bästa ambassadörer! Vi vill skapa en ömsesidig nytta i relationerna med dem, oavsett om det gäller deras företags kompetens- och rekryteringsbehov, eller examensarbeten och mentorprogram för våra studenter.

Mål?

– I dag skickar vi riktade erbjudanden om utbildning och fortbildning till dem som klickat i att de vill ha liknande erbjudanden i alumndatabasen. Men målet är att kunna erbjuda större utbud till bredare målgrupp, där inkluderas alla alumner – men även andra i ledarskapsfunktioner och liknande.

TEXT OCH BILD JONAS ERICSON

Svarspost

Kundnummer 900020100-4
908 11 Umeå

Känner du någon som skulle uppskatta att få Aktum Extra hem i brevlådan? Eller har du kanske ändrat adress? Fyll i så fall i och skicka in! Portot är betalt.

Jonas Ericson, redaktör

Jag vill att följande person/organisation/företag ska få Aktum Extra

namn: _____

adress: _____

Jag har bytt adress

namn: _____

adress: _____

Jag vill inte få Aktum Extra fortsättningsvis

namn: _____

adress: _____

Vinnare av korsordstävlingen i Aktum Extra våren 2004 var Ann Vikström i Umeå.
Ett presentkort på 250 kronor från Akademibokhandeln är på väg!

The crossword puzzle grid is filled with the following words and clues:

- Across:**
 - 1: ÅNDRAR TUR
 - 2: ENERGIKAPTEL
 - 3: KRAFTORD
 - 4: KÖRA BIL
 - 5: TRÄDSORT
 - 6: ANGENÄM
 - 7: LEDIGDAG
 - 10: LULEBLAD
 - 11: FILMSKÅMT
 - 12: 315 GRADER
 - 13: NORPA
 - 14: VARDAGSBESTYR
 - 15: VERKSCHÉF
 - 16: F. 1924
 - 17: I BRÄNNLAND
 - 18: SKÅR UPP EN SKINKA
 - 19: RÖKVÄXT
 - 20: VINYLSKIVA
 - 21: JÄRNOXID
 - 22: MÜN OCH BEN
 - 23: RIGABO
 - 24: USAMORGON
 - 25: STÖTKÄPP
 - 26: PÄDRIVARE
 - 27: MINERALBIT
 - 28: HF -04
- Down:**
 - 8: SÄMST 3:A
 - 9: MÄTTA PANNA
 - 10: LULLEBLAD
 - 11: FILMSKÅMT
 - 12: 315 GRADER
 - 13: NORPA
 - 14: VARDAGSBESTYR
 - 15: VERKSCHÉF
 - 16: F. 1924
 - 17: I BRÄNNLAND
 - 18: SKÅR UPP EN SKINKA
 - 19: RÖKVÄXT
 - 20: VINYLSKIVA
 - 21: JÄRNOXID
 - 22: MÜN OCH BEN
 - 23: RIGABO
 - 24: USAMORGON
 - 25: STÖTKÄPP
 - 26: PÄDRIVARE
 - 27: MINERALBIT
 - 28: HF -04

Jag vill ha din lösning på detta korsord senast 1 december.
Skicka till: Jonas Ericson, Informationsenheten, Umeå universitet, 901 87 Umeå.

Namn _____

Adress _____ Postnr och ort _____

Det finns inga norrlänningar!

Norrland är ett tillstånd, säger Micke Leijnegard, teveprofil från Istermyrliden som hittat tillbaka till Norrland på Södermalm.

BILD KENNETH STHÄLNACKE

Kanske ett märkligt påstående med tanke på att den norrländska gränsen, ett streck söder om Gävle, drogs redan på 1490-talet(!). Å andra sidan var det lika dumt då som det är nu att bunta ihop människorna i detta gigantiska område under en och samma beteckning. Det är längre mellan Gävle och Kiruna än mellan Stockholm och Prag*. Och det är större kulturskillnader mellan Sandviken och Övertorneå än mellan Uppsala och Trelleborg.

Ordet "norrlänning" är alltså meningslöst, det betyder kort och gott ingenting alls och bör antingen fyllas med innehåll eller utrotas ur svenska språket! Orsaken till att jag vägrar vara norrlänning är att jag är västerbottning och vet hur stora skillnader det finns bara inom den gränsen. Umeå hör inte ens dit. Rent kulturellt består Västerbotten nämligen av ett tusental byar och en marknadsplats som kallas Skellefteå. Men det är inte västerbottniskt

att vilja vara Stockholm. Det vill Umeå. Det är inte västerbottniskt att uttala å-et i slutet av namnet. Det gör umeborna. Jag har själv bott i Umeå de senaste arton åren och jag älskar stan för att den är välkomnande och lätt att bo i om man kommer utifrån. Men det finns något ambivalent i atmosfären, som om platsen inte har bestämt sig för vad den ska vara, som en kvinna i en mans kropp, före könsbytet. Umeå ligger i Västerbotten men befinner sig inte där.

I somras flyttade jag till Södermalm i Stockholm och på bara några veckor såg jag fler "västerbottningar" än på arton år i Umeå. Inte för att dom kommer norrifrån utan för att dom går ut och handlar i skitiga mjukisbyxor och med otvättat hår. Precis som i Hertsångers, mina föräldrars västerbottniska by där folk bryr sig mer om hur tillvaron fungerar än hur den ser ut... Det handlar alltså inte om geo-

grafi. Utan om stolthet. Något enhetligt Norrland kommer vi, tack och lov, aldrig att få. Och några norrlänningar kommer aldrig att finnas i verkligheten. Den vanligaste fördömen är ju att denna människotyp är lugn, trygg och pålitlig, en fördömen som är så etablerad att det faktiskt räknas som en merit att komma från Norrland när du söker jobb i Stockholm... Men vad är egentligen skillnaden mellan åsikten att norrlänningar är ärligare än stockholmare och den som påstår att svarta är latare än vita? Frågan kan tyckas tillspetsad men den är viktig. Historien är fylld av ohyggliga bevis på att slarv med etiketter kan vara livsfarligt...

*Enligt Vägverkets hemsida är det 107 mil mellan Gävle och Kiruna. Enligt Carlbergs webbsida på <www.passagen.se> är det 105 mil mellan Stockholm och Prag.